

การหาปริมาณ คี - นอร์เกสตรีนในน้ำมันและซีรัมโดยวิธีเรดิโออิมมูโนแอสเสย์

นางสาวฉัตรพร จีโรจจาตุรนต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาชีวเคมี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๑

000535

U 15383490

Determination of D-norgestrel in Milk and Serum by Radioimmunoassay

Miss Chatporn Jirojjaturont

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

for the Degree of Master of Science

Department of Biochemistry

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การหาปริมาณ ดี-นอร์เกสทรีลในน้ำนมและซีรัมโดยวิธี
เรดิโออิมมูโนแอสเสย์

ชื่อนิสิต นางสาว ฉัตรพร จิโรจจาตุรนต์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราพรรณ คำนจตุรา

แผนกวิชา ชีวเคมี

ปีการศึกษา 2520

บทคัดย่อ

การวัดปริมาณของ D-norgestrel ด้วยวิธี radioimmunoassay ในรายงานนี้ เสนอผลการพัฒนาวิธีการหาปริมาณของ D-norgestrel โดยใช้สารติดสลากรังสีคือ D-norgestrel-3-oxime/(¹²⁵I)-iodohistamine แอนติบอดีที่ใช้ได้จากการฉีดกระตุ้นด้วย D-norgestrel-3-oxime-BSA จากการศึกษาหาสภาวะต่างๆที่เหมาะสมสำหรับปฏิกิริยา radioimmunoassay ของ D-norgestrel พบว่า ความเข้มข้นสุดท้ายที่เหมาะสมของแอนติบอดีเป็น 1 : 160,000 และปริมาณของอนุพันธ์ที่ติดสลากเป็น 5,000 - 10,000 cpm/tube เวลาและอุณหภูมิที่ใช้ incubate ประมาณ 18 - 24 ชั่วโมง ที่ 4°C การแยก D-norgestrel อนุพันธ์ออกจากรูปที่จับกับแอนติบอดีใช้วิธีแยกด้วยผงถ่านปริมาณ 2.5 mg/tube ใน phosphate buffer PH 7.4 ที่อุณหภูมิ 4°C ปฏิกิริยาการดูดซับของผงถ่านไม่แตกต่างกันไปจากเดิมเมื่อเติมและไม่เติม 100 μ l ของ 0.5% gelatin phosphate buffer ส่วน dextran T 70 ปริมาณตั้งแต่ 0.05 - 3.2 mg/tube พบว่ามีผลต่อการดูดซับของผงถ่าน แต่ไม่ทำให้ลักษณะของกราฟมาตรฐานเปลี่ยนแปลง การหาปริมาณของ D-norgestrel ในน้ำนมตัวอย่างทำโดยใช้วิธีสกัดด้วย ether แล้วกำจัดสารเจือปน โดยใช้ sephadex LH 20 column และชะด้วย isooctane : benzene : methanol 70 : 20 : 10 โดยปริมาตร ส่วนการหาปริมาณของสารนี้ในซีรัมนั้นใช้สกัดโดยวิธีเดียวกับน้ำนมแต่ไม่จำเป็นต้องผ่าน sephadex column

จากการทดสอบความเชื่อถือได้ของวิธีทดลองนี้ พบว่า ความแม่นยำในการทำปฏิกิริยาเดียวกันและในระหว่างการทำปฏิกิริยาทั้งในน้ำมันและซีรัม มีสัมประสิทธิ์ของการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่า 10% ความถูกต้องของการวัดจะเปลี่ยนแปลงได้บ้าง เมื่อปริมาณของ D-norgestrel ในสารตัวอย่างเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ในการวัดปริมาณจากสารตัวอย่างทั้งในน้ำมันและซีรัมนั้น ได้เลือกใช้ปริมาณของสารตัวอย่างให้อยู่ในช่วงซึ่งความถูกต้องอยู่ระหว่าง $90 \pm 10\%$ ทุกครั้ง ความไวของการทดลองเป็น 5 pg/cm^3 แอนติบอดีที่ใช้มีความจำเพาะสูง กล่าวคือ มีปฏิกิริยาไม่เกิน 30% กับ metabolite บางชนิดของ D-norgestrel เท่านั้น

ผลการวัดปริมาณของสารนี้ในน้ำมันและซีรัมของสตรีอาสาสมัคร 6 ราย ที่กินยาคุมกำเนิด Microlut[®] ซึ่งประกอบด้วย D-norgestrel $30 \mu\text{g}$ /วัน ปรากฏว่า ปริมาณของสารที่วัดได้อยู่ระหว่าง $20 - 160 \text{ pg/cm}^3$ และ $0.2 - 1.5 \text{ ng/cm}^3$ ของน้ำมันและซีรัมตามลำดับ

The reliability of the method showed that coefficient of variation was less than 10% both for within and between assay. Since the accuracy of the assay varied with the concentration of the D-norgestrel in the reaction media, the final assay of the sample was carried out by adjusting the concentration to the level which the accuracy range fall within $90 \pm 10 \%$. A sensitivity of 5 pg/cm^3 was obtained. The antibody was considered to be highly specific showing cross reaction of not more than 30% with only some of D-norgestrel derivatives. Determination of this synthetic steroid in milk and serum from 6 subjects who used pill containing D-norgestrel 30 $\mu\text{g/day}$ showed significant amounts ranging from 20 - 160 pg/cm^3 in milk and 0.2 - 1.5 ng/cm^3 in serum.

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและขอขอบคุณท่านผู้มีรายนามต่อไปนี้ ที่ได้กรุณาให้
คำแนะนำและช่วยเหลือ ทำให้วิทยานิพนธ์ชิ้นสำเร็จโดยฉลุย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราพรธ	คานอุตรา
รองศาสตราจารย์ ดร. กำจ็ค	มงคลกุล
รองศาสตราจารย์นายแพทย์วิชัย	โปษยะจินดา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์เทพ	หิมะทองคำ
รอง ศาสตราจารย์แพทย์หญิงมณฑิรา	คันท์เกยูร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ประมวล	วีรุทมนเสน
อาจารย์ ดร. สุกัญญา	วีรวัชนะกุมพะ
คุณรัตนา	สินธุภัก
คุณอัญชลี	ประคัมทอง
คุณสมัย	ลีพิพชนไพบลุย
คุณวิฑูร	ชัยชาญวัฒนากุล
คุณวัฒนา	อุษณาจิตต

เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการตึกนวมินทร์ราชินี แผนกเวชศาสตร์ประชากร สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และแผนกสูติศาสตร์ - นรีเวช
วิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอขอบคุณ Tenovus Institute for Cancer Research, Welsh
National school of Medicine, Cardiff, U.K. ที่ได้กรุณาให้สารต่าง ๆ
ที่จำเป็นในการวิจัยนี้

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยและสภาวิจัยแห่งชาติ ที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุน
การวิจัยในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฉ
รายการรูปประกอบ	ร
บทที่	
1. บทนำ	1
2. วัสดุ เครื่องมือและวิธีการวิจัย	10
2.1 วัสดุที่ใช้	10
2.2 เครื่องมือที่ใช้	11
2.3 การเก็บสารตัวอย่าง	11
2.4 การเตรียมสาร	12
2.5 การศึกษาอิทธิพลของน้ำนม ชีรัมและตัวทำ ละลายอินทรีย์ต่อกราฟมาตรฐานของ Radioimmunoassay ของ D-norgestrel	21
2.6 การคำนวณหา Percentage recovery	29
2.7 การทดสอบความเชื่อถือได้ของวิธีการทดลอง	30
3. ผลการวิจัย	37
3.1 การศึกษาลาก D-norgestrel	37
3.2 การหาสภาวะที่เหมาะสมในการสร้างกราฟมาตรฐาน ของ D-norgestrel	37

การหาความเข้มข้นที่เหมาะสมของแอนตี้บอดี 37

การหาปริมาณ D-norgestrel ที่ลดลงที่เหมาะสม
ในการทำปฏิกิริยา 41

อิทธิพลของปริมาณผงถ่านต่อการดูดซับ D-norgestrel 41

อิทธิพลของเวลาและอุณหภูมิต่อการดูดซับของผงถ่าน 41

อิทธิพลของ gelatin และ dextran T70 ต่อการดูด
ซับของผงถ่าน 41

อิทธิพลของเวลาที่ใช้ในการ incubate ต่อการรวม
ตัวของ D-norgestrel กับแอนตี้บอดี 42

3.3 Reproducibility ของ Sephadex LH-20 column
Chromatography 50

3.4 ผลการหาวิธีการทดลองที่เหมาะสมสำหรับการหา
ปริมาณ D-norgestrel ในน้ำมัน 50

อิทธิพลของน้ำมัน ether และ eluent จาก
Sephadex Column (benzene + methanol) 50

ผลการใช้กระบวนการ Saponification ในการ
สกัด saponifiable lipid 50

ผลการสกัดไขมันโดยใช้ Sephadex LH-20
column ที่มี isooctane, benzene และ methanol
เป็น eluent 51

3.5 ผลการหาวิธีการทดลองที่เหมาะสมสำหรับการหาปริมาณ
D-norgestrel ในซีรัม 51

อิทธิพลของซีรัมที่มีต่อกราฟมาตรฐาน	51
3.6 การทดสอบความเชื่อถือได้ของวิธีทดลอง	58
3.7 ผลการหาปริมาณ D-norgestrel ในน้ำนมและซีรัม	63
4. วิจารณ์ผลการทดลอง	67
เอกสารอ้างอิง	74
ประวัติการศึกษา	81

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. ส่วนประกอบของสารต่างๆในหลอดทดลองสำหรับกราฟมาตรฐาน	18
2. ส่วนประกอบของสารต่างๆในหลอดทดลอง เพื่อศึกษาอิทธิพลของสารต่างๆต่อกราฟมาตรฐาน	23
3.(1)ความจำเพาะของ D-norgestrel antiserum	56
3.(2)ความจำเพาะของ D-norgestrel antiserum	57
4. ความแม่นยำและความถูกต้องของการวัดปริมาณ D-norgestrel ในน้ำนม	58
5. ความแม่นยำและความถูกต้องของการวัดปริมาณ D-norgestrel ในซีรัม	59
6. ปริมาณของ D-norgestrel ในน้ำนมและซีรัมของสตรีอาสาสมัครที่ใช้ Microlut [®] เป็นยาคุมกำเนิด	60

รายการรูปประกอบ

รูปที่		หน้า
1.	สูตรโครงสร้างของ D-norgestrel	3
2.	หลักการของ saturation analysis	8
3.	ขั้นตอนการทดสอบ D-norgestrel	14
4.	เครื่องมือที่ใช้สำหรับ elute ^{125}I -D-norgestrel ออก จากแผ่น alumina pre-coated sheet	17
5.	รูป sephadex LH-20 column ที่ใช้ในการทำให้สารบริสุทธิ์	21
6.	กราฟมาตรฐานของ D-norgestrel	30
7.	ความจำเพาะของ D-norgestrel antiserum	31
8.	ผลการทำให้ ^{125}I -D-norgestrel บริสุทธิ์ด้วย thin-layer chromatography	34
9.	Immunoreactivity ของ NG_1 และ NG_2 กับแอนติบอดี	35
10.	Antibody dilution curve	36
11.	กราฟมาตรฐานของ D-norgestrel เมื่อใช้สารทดสอบปริมาณ ต่างกัน	39
12.	อิทธิพลของผงถ่านในการดูดซับ D-norgestrel อิสระ	40
13.	อิทธิพลของเวลาและอุณหภูมิต่อการดูดซับของผงถ่าน	41
14.	อิทธิพลของ gelatin ในการดูดซับ D-norgestrel อิสระ	42
15.	อิทธิพลของ dextran ในการดูดซับ D-norgestrel อิสระ	43-44
16.	อิทธิพลของเวลาที่ใช้ในการ incubate ต่อการรวมตัวของ D-norgestrel กับแอนติบอดี	45

รูปที่	๗๓ หน้า
17. อิทธิพลของอุณหภูมิที่มีต่อการรวมตัวของ D-norgestrel กับ แอนติบอดี	46
18. Reproducibility ของ sephadex LH-20 ที่ใช้ benzene : methanol 85 : 15 โดยปริมาตรเป็น eluent	49
19. Reproducibility ของ sephadex LH-20 ที่ใช้ isooctane : benzene : methanol 70 : 20 : 10 โดยปริมาตรเป็น eluent	50
20. กราฟมาตรฐานของ D-norgestrel แสดงถึงอิทธิพลของ ether และน้ำนม เมื่อผ่านและไม่ผ่าน sephadex column	51
21. กราฟมาตรฐานของ D-norgestrel แสดงถึงอิทธิพลของน้ำนม สตรีหลังคลอดในวันต่างๆกัน ซึ่งผ่านกระบวนการ saponification ก่อนการสกัดและผ่าน sephadex column	52
22. ผลการใช้ sephadex LH-20 column ซึ่งมี eluent คือ isooctane : benzene : methanol 70 : 20 : 10 โดยปริมาตร	53
23. อิทธิพลของซีรัมต่อกราฟมาตรฐาน D-norgestrel เมื่อผ่านและไม่ผ่าน sephadex column	54